

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев1 42/2021
08.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Урош Матић адвокат из ..., против туженог „НИС“ АД са седиштем у Новом Саду, ради накнаде штете и исплате, одлучујући о ревизији тужиле која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 939/16 од 15.04.2016. године, у седници већа одржаној 08.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 939/16 од 15.04.2016. године тако што се одбија као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1645/2014 од 27.01.2016. године у ставу другом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиљи на име накнаде трошкова поступка по ревизији исплати износ од 12.000,00 динара у року од 15 дана под претњом извршења.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1645/2014 од 27.01.2016. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев а ставом другим обавезан тужени да тужиљи на име разлике зараде за период од 01.02.2011. године до 31.12.2012. године исплати износе означене у овом ставу изреке са законском затезном каматом од доспелости сваког појединог месечног износа па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужени да јој на име неисплаћене зараде по основу остварене добити за 2011. и 2012. годину исплати за 2011. годину износ од 148.183,02 динара, са затезном каматом од 01.03.2012. године па до исплате и за 2012. годину износ од 214.440,35 динара са затезном каматом од 01.03.2012. године па до исплате, као и да јој на име разлике отпремнине исплати износ од 527.890,19 динара са законском затезном каматом од 30.12.2015. године. Ставом четвртим изреке одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка, а ставом петим изреке тужилца је ослобођена обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 939/16 од 15.04.2016. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1645/14 од 27.01.2016. године у усвајајућем делу и одбијен тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужени да исплати разлику зараде за период фебруар 2011. године – децембар 2012. године за сваки месец посебно са законском затезном каматом почев од доспелости па до исплате. Ставом другим изреке, жалба тужиле је одбијена и иста пресуда у делу којим је тужбени захтев одбијен потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, дела којим је преиначена првостепена пресуда, тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је пресудом Рев2 1633/2016 од 29.03.2018. године, преиначио пресуду Апелационог суда у Новом Саду Гж1 939/16 од 15.04.2016. године тако што је одбио као неосновану жалбу тужиле и потврдио пресуду Основног суда у Новом Саду П1 1645/2014 од 27.01.2016. године у делу којим је делимично усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужилци исплати на име разлике зараде за период од 01.02.2011. године до 31.12.2012. године одређене новчане износе са досуђеном затезном каматом. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужилци на име накнаде трошкова парничног поступка по ревизији исплати износ од 12.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Одлуком Уставног суда Уж 7100/2018 од 03.09.2021. године, ставом првим изреке, усвојена је уставна жалба Привредног друштва „НИС“ АД Нови Сад и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 1633/2016 од 29. марта 2018. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије. Ставом другим изреке, поништена је пресуда Врховног касационог суда Рев2 1633/2016 од 29. марта 2018. године и одређено да исти суд донесе нову одлуку о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 939/16 од 15. априла 2016. године.

Испитујући побијану пресуду, на основу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиле основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је била у радном односу код туженог у периоду од 01.10.2005. године до 31.12.2012. године, када је на основу споразума о престанку радног односа тужилци престао радни однос. На основу акта о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, између осталог, Протоколом о куповини акција компаније „НИС“ АД Нови Сад закључен је социјални програм 17.06.2008. године између Владе Републике Србије и туженог, репрезентативних синдиката туженог, гранског и републичког, који је у одредби члана 9. прописао да се тужени као послодавац обавезује да изврши једнократно и трајно повећање зараде запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходио преузимању „НИС“ а.д. уз обавезу да тако утврђене зараде у будуће усклађује у складу са индексом трошкова живота, реалним растом у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвених

производа у периоду важења Програма. Поступак приватизације и преузимања туженог окончан је 11.02.2009. године. Тужени је извршио једнократно увећање основне зараде тужиље за 15% на бази основне зараде за месец фебруар 2009. године у висини од 5.264,24 динара и исти исплатио са априлском зарадом 2009. године. Тужени је увећавао основну зараду тужиље кроз доношење одлуке о повећању зараде кроз усклађивање цене рада. Ова повећања нису била идентична са растом индекса трошкова живота. Увећање одговарајуће зараде, поред увећања кроз основну зараду, усклађивањем цене рада, вршено је и кроз исплате кварталних премија које је тужени увео након фебруара 2009. године. Уколико би се увећање од 15% извршило на основну зараду тужиље у спорном периоду од 01.02.2011. године до 31.12.2012. године, разлика исплаћене и на овај начин увећане зараде износила би укупно 85.737,95 динара. Уколико би се увећање од 15% извршило на укупну одговарајућу зараду тужиље у спорном периоду од 01.02.2011. године до 31.12.2012. године, разлика уплаћене и на овај начин увећане зараде износила би укупно 484.656,40 динара. Укупно обрачунска законска затезна камата на наведене износе разлике зараде, и то од доспећа сваког месечног износа до дана вештачења 10.12.2015. године, износи 314.172,84 динара. Међу парничним странкама током поступка није било спорно да тужени није исплатио тужиљи зараду из добити за 2011. и 2012. годину. Обрачуната нето зарада из добити за тужиљу за 2011. годину износи 148.183,02 динара, а за 2012. годину 214.440,35 динара. Тужени је дана 19.12.2012. године исплатио тужиљи новчану накнаду у висини од 1.106.684,00 динара (брuto), умањену за порез и доприносе за обавезно социјално осигурање односно 933.714,93 динара (нето), што је био обавезан на основу Споразума о престанку радног односа.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев, а другостепени суд ову одлуку првостепеног суда преиначио и тужбени захтев одбио са образложењем да социјални програм закључен 17.06.2008. године нема правно дејство општег акта који се непосредно примењује и с тим у вези нема дејство на потраживање запослених у вези са радним односом, јер није извор права за регулисање радно-правних односа запослених и послодаваца, већ је само део приватизационе документације у поступку власничких промена.

Изјављеном ревизијом тужиље неосновано се оспорава правилна примена материјалног права.

Поступајући у извршењу одлуке Уставног суда, Врховни касациони суд је поново размотрио све ревизијске разлоге и утврдио да се ревизијом основано указује да је другостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права.

Сагласно неспорној чињеници, Социјални програм за НИС АД Нови Сад је закључен на основу Споразума између Владе РС и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, Протокола о основним условима куповине од стране ОАО Гаспром Њефт акција Компаније нафтне индустрије Србија АД Нови Сад, који чине 51% оснивачког капитала, као и Колективног уговора за НИС АД Нови Сад. Потписници акта су у име Владе Републике Србије - Министарство енергетике РС; у име Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживања и производње природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад – председник Управног одбора и генерални директор; репрезентативни синдикати код послодавца и то: Јединствена синдикална организација

НИС АД Нови Сад; Јединствена синдикална организација НИС – Нафтагас Нови Сад; репрезентативни синдикати на нивоу РС и гране; Самостални синдикат радника енергетике и петрохемије Србије и Синдикат хемије, неметала, енергетике и рударства – УГС независност.

Социјалним програмом и наведеним актима су уређена права, обавезе и одговорности запослених и послодавца. Ове акте су потписали сви овлашћени представници учесника у њиховом доношењу. На тај начин конституисана је и обавеза послодавца прописана одредбом члана 9. Социјалног програма, која има непосредно правно дејство према свим запосленима. С тога и предметни Социјални програм, у конкретном случају, сагласно обавезама и правима која се њиме конституишу има правну природу уговора у корист трећих лица. Из тог разлога и тужила, као запослено лице код туженог – послодавца, има непосредно право да захтева испуњење послодавчеве обавезе која је конституисана у корист свих запослених по основу предметног социјалног програма. Јер, такво право тужиле је утемељено у одредби члана 149. став 1. Закона о облигационим односима.

Правна валидност оваквог става Врховног касационог суда се потврђује и радњама туженог предузетим у циљу испуњења његове обавезе устављене чланом 9. Социјалног програма. Том одредбом је прописано повећање зараде запослених једнократно и трајно. У складу са таквом обавезом тужени је делимично и поступио. Он је за први месец пословања по потписивању социјалног програма наведену обавезу у целости испунио. Из тог разлога, основан је и захтев тужиле за исплату неизмирене разлике у плати за преостали период важења Социјалног програма до 31.12.2012. године. Зато је у том делу тужбени захтев основан. Зато је преиначена другостепена и потврђена првостепена пресуда и тужиле досуђен утужени износ разлике у заради до 31.12.2012. године.

Ово је одлучено из разлога што је Врховни касациони суд поступајући у складу са одлуком Уставног суда прихватио становиште да социјални програм нема карактер општег акта. Међутим, упркос тој чињеници, Врховни касациони суд је оценио да социјални програм има правну природу уговора у корист трећег лица. Из тог разлога тужила је овлашћена да по основу закљученог социјалног програма непосредно захтева и оствари сва права која су јој њиме призната. У том контексту цењена је и чињеница да је тужени као уговорна страна неспорно прихватио обавезу из социјалног програма. То се потврђује његовим понашањем исказаним у делимичном испуњењу обавезе која му је по том основу конституисана. Зато нема сумње да је тужени свестан преузете обавезе по социјалном програму предузео и непосредну радњу извршења права установљеног у корист свих запослених тако што је извршио исплату уговореног износа зараде свим запосленима за период од једног месеца у односу на почетак примене социјалног програма.

Следом реченог, а на темељу одредбе члана 277. став 1. ЗОО тужилац има право и на исплату законске затезне камате на досуђене месечне износе почев од њихове доспелости до коначне исплате.

Одлука о трошковима је донета на основу члана 153, 154. и 165. ЗПП, па су тужиле признати трошкови на име састава ревизије у износу од 12.000,00 динара, према АТ. Овај суд није тужиле досудио и трошкове на име таксе за ревизију и одлуку

по ревизији јер је тужилца одлуком првостепеног суда ослобођена плаћања трошкова судских такси.

То су разлози због којих је на темељу одредбе члана 414. и 416. ЗПП одлучено као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**